SÄRSKILT UTTALANDE

REGIONSTYRELSEN 2019-04-09

Vänsterpartiet

Ärende nr 32
LS 2016-1186

Överlämnande av delrapport som avser genomlysning av Nya karolinska Solna-projektet

Fungerar NKS? Det är en fråga vi ställer oss dagligen och nästan dagligen möts vi också av nya rubriker som påvisar att så inte är fallet. Det är läckande avlopp, blodiga operationsverktyg, brist på kök, leksaker, gardiner, överflöd av chefer och ett ännu större överflöd av patienter som inte får sin vård i tid. Resultatet av detta gör så att det tickar massor av skattebetalarnas pengar, pengar som skulle gå till vård för de svårast sjuka. Hur kunde det bli så här? Nu får vi en delrapport av den oberoende genomlysning som de förtroendevalda politikerna beslutade om under förra mandatperioden.

Det är forskare från Stockholms universitet som har tittat närmare på hur processen kring bygget och sjösättningen av Nya Karolinska sjukhuset har gått till. Vänsterpartiet har bjudit in och lyssnat till dessa forskare då de presenterat rapporten, något som inga andra partier har gjort.

Rapporten granskar besluten om genomförandet av byggnationen, OPS-modellen och driftsättningen, under perioden 2006-2012. Studien bygger på en omfattande dokumentstudie samt på intervjuer med nyckelpersoner.

Rapporten konstaterar att detta är ett megaprojekt som kostar mer än det utlovat, samt att det inte levererar så mycket som det utlovat och det drar ut på tiden. I frågan om hur projektet organiserats, lyfter rapporten att det handlar om vad som blir synligt, vad som anses centralt och legitimt att göra, men det är hela tiden en balansgång mellan effektivitet och legitimitet. SLL valde en lösning där en förvaltning bildades för att hålla s k ”bakåtsträvare” på distans. Karolinska universitetssjukhuset och Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bjöds in till möten, men det var knappast för dialog utan snarare för att informera dem. NKS-förvaltningen försökte skapa ett oberoende för sjukhuset gentemot omvärlden, samtidigt som det i allra högsta grad var beroende av omvärlden. NKS-förvaltningen lades ner 2012, ansvaret fördes över till KS.

NKS-förvaltningen hade tre uppdrag: bygga sjukhus, besluta om finansieringsmodell, besluta om verksamhetsinnehållet. Verksamhetsinnehållet kan sammanfattas som att det skulle vara högspecialiserad vård i världsklass. Vad detta skulle innebära skulle beslutas så sent som möjligt och beslut sköts därför upp. Konflikter mellan idéer och praktik uppkom och tanken om den effektiva förändringsprocessen kom av sig när den stötte samman med den etablerade

verksamhetskulturen. För Vänsterpartiet är det helt obegripligt att personalen inte involverades i att ta fram ett verklighetsförankrat verksamhetsinnehåll.

OPS är en managementidé där den privata aktören tar över designen, bygga, hitta kapital och driva under lång tid. Idén är hämtad från en brittisk kontext där den också var mer logisk eftersom det offentliga inte hade möjlighet att låna där. I Sverige hade bygget blivit mindre kostnadskrävande med fördelaktiga lån som landstinget kunnat ta om man hade valt den lösningen. Två utredningar inom SLL avrådde från OPS. När alliansen vann valet 2006 var förutsättningarna dessutom väldigt dåliga för att genomföra OPS. OPS ska ses som en del av ett större managementpaket för offentlig sektor; avreglering, kommersialisering, privatisering och företagisering. Detta är en del av den extremideologiska privatiseringspolitik som de borgerliga partierna i Region Stockholm har drivit sedan de kom till makten. Managementkonsulter fyller en central roll i att legitimera och motivera specifika idéer snarare än att bistå i genomförande av beslut. De tillskrivs dessutom hög status och har bra betalt. De har på alla sätt och vis gjort sig rika medan sjukvårdspersonalens löner står i stort sett stilla.

Efter valet 2006 gjordes två konsultutredningar som båda var positiva till OPS. En politisk acceptans för OPS nåddes genom att konsulter kom in och ”utbildade” politiker. Ledningen för NKS-förvaltningen var väldigt inriktad på att driva igenom OPS även innan det politiska beslutet var fattat. Redan vid årsskiftet 2008/2009 visste man att det bara fanns ett anbud i upphandlingen, men man försökte skapa en illusion av konkurrens. Den politiserade processen främjade en ”amatörförvaltning” med minskad noggrannhet och kortsiktiga perspektiv.

Vi lägger den här rapporten till handlingarna idag med vetskapen om att hela projektet är en del i en storslagen satsning på att marknadisera den svenska sjukvården med start i Region Stockholm. Redan nu har vi hört röster höjas om att privatisera NKS eftersom politikerna helt uppenbart saknar förmåga att styra sådana här komplexa verksamheter. Vänsterpartiet tycker i stället att det är hög tid att vi involverar de anställda och ger dem större inflytande över verksamheten. Och för det som går snett måste förtroendevalda politiker ta eller utkräva ansvar. Faktum är att det idag råder tämligen politisk enighet kring att OPS-avtalet har sina klara brister och att det var ett misstag att driva igenom en sådan upphandlingsmodell för NKS. En del åtgärder har gjorts för att förhandla ner kostnaderna, men fortfarande är regionen fram till 2040 låsta i detta avtal. Det innebär fortsatt stora kostnader för skattebetalarna. Vänsterpartiet menar att det är hög tid att NKS-frågan får en omstart och ett omtag. Då är det nödvändigt att befria region Stockholm från OPS-avtalet och återta kontrollen över sjukhuset. Den utredning som tidigare gjorts av konsultföretaget PWC där regionen avråds från att häva OPS-avtalet kan på inga sätt anses neutral eller tillförlitlig. PWC var det företag som också drev på för att OPS-avtalet överhuvudtaget ingicks och konsultfirman lobbar idag.